

Verksamhetsberättelse 2017

Miljö- och hälsoskyddsämnden

Nämndsversion

Ordförande: Michaela Haga

Förvaltningschef: Kent Gullberg

Datum: 2018-01-29
MHN-2016-1450-012

Innehållsförteckning

Viktiga händelser	1
Ekonomisk sammanfattning.....	2
Mål och måluppfyllelse.....	3
Verksamhetsuppföljning	3
Nämnd.....	4
Gemensamt.....	4
Miljöskyddstillsyn.....	5
Hälsoskyddstillsyn inklusive tobak och läkemedel	8
Livsmedelskontroll	11
Alkoholtillsyn	13
Prognossäkerhet	13
Personaluppföljning.....	14
Uppföljning miljöarbete	14
Uppföljning enligt kommunens barn- och ungdomspolicy	15
Framåtblick.....	15

Bilagor

Bilaga 1 – Målstyrning

Bilaga 2 – Miljömål

Bilaga 3 – Plan för tillsyn och uppföljning

Viktiga händelser

- Prövning och tillsyn av anmälningspliktig **vattenverksamhet** har tagits över från Länsstyrelsen från och med oktober.
- **Miljöprovtagning** för identifiering och bedömning av föroreningar i ytvatten och sediment har genomförts i 5 sjöar.
- Tillsyn och utredning av **föroreningar i mark och vatten har genomförts vid 12 hamnar** genom provtagning av mark och sediment för kontroll av föroreningar.
- Deltagande i det nationella tillsynsprojektet gällande **CLP-märkning** av kemiska produkter. Inspektion av 8 butiker.
- **Nämndens dokumenthantering har digitaliserats** och sköts med Ipad istället för utskrivna dokument.
- Föroreningar inom fd brandstationen, fd kemptvätten vid Åkers kanal och från **Isättra gruva** och oljeberggrum har undersökts och utretts.

Ekonomisk sammanfattning

Driftsredovisning (tkr)	Budget 2017	Utfall 2017	Budget- avvikelse	Utfall 2016
Verksamhetens intäkter				
Avgifter	-4 869	-4 642	-227	-4 704
Övriga intäkter	-581	-491	-90	-522
Summa intäkter	-5 450	-5 133	-317	-5 226
<i>varav interna</i>		-490		-543
Verksamhetens kostnader				
Personalkostnader	8 604	8 243	361	7 600
Lokalkostnader	456	451	5	588
Kapitalkostnader	0	0	0	0
Köp av verksamhet	0	0	0	0
Övriga kostnader	3 990	3 590	400	3 788
Summa kostnader	13 050	12 284	767	11 976
<i>varav interna</i>		3 419		3 742
Verksamhetens nettokostnader	7 600	7 151	450	6 750

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i linje med kommunens inriktningsmål ha god ekonomisk hushållning. Målet mäts genom budget- och prognosavvikelse.

Överskottet om 450 tkr innebär en avvikelse om 5,9%.

Nämndens överskott om 450 tkr fördelar sig med ett underskott om 317 tkr på intäktssidan och ett överskott om 767 tkr på kostnadssidan. Underskott om 317 tkr på intäktssidan beror främst på att planerade projekt inom miljötillsynsområdet och tillsyn av förorenade områden inte har kunnat genomföras enligt plan och att färre ansökningar om tillfälliga serveringstillstånd än förväntat har inkommit under hösten.

Överskottet på kostnadssidan beror delvis på deltidfrånvaro samt sjukfrånvaro. Det har varit svårt att göra de rekryteringar av visstidsanställning som behövts för att stärka upp för frånvaron. Ca 70 tkr av överskottet beror även på att personalen arbetat i större utsträckning än planerat med VA-planen och detaljplaner, vilket innebär att personalkostnaderna redovisas på projekten. Under övriga kostnader återfinns ett överskott som beror på att budgeterade medel för oförutsedda kostnader för akuta provtagningar och dumpat avfall inte använts. Kostnaderna för provtagningar har även de varit betydligt lägre än planerat till följd av att en del provtagningar skett inom ramen för olika projekt.

Under avsnittet för verksamhetsuppföljning kommenteras avvikelserna för respektive verksamhetsområde.

Mål och måluppfyllelse

Nämndens resultatmål baserat på KFs inriktningsmål redovisas i bilaga 1. Fem av sju resultatmål uppnås.

NKI baserat på mätningar under 2016 är 75. Det innebär att det höga målet NKI 80 för mål, ”Ökad kundnöjdhet inom miljö- och hälsoskyddstillsyn samt avseende serveringstillstånd” inte uppnås helt. Urvalet består av endast 39 svar vilket innebär att resultat kan ha påverkats starkt av några få svar. Enheten arbetar ständigt med bemötande- och nöjdkund-frågor för att möta företagarnas önskemål om god service.

Målet att: ”Inga ordningsstörningar eller överservering ska ske på eller i anslutning till serveringsställen” uppnås inte. Två tillsynsärenden startades under året på grund av misstanke om ordningsstörningar. Nämnden har inte full rådighet över målet. Vid ansökningar om serveringstillstånd gör enheten en omsorgsfull prövning av ansökningen för att i möjligaste mån förebygga ordningsstörningar och överservering.

Verksamhetsuppföljning

Driftsredovisning per verksamhet (tkr)	Budget 2017	Utfall 2017	Budget-avvikelse	Utfall 2016
Nämnd	990	814	176	810
Miljö- o hälsoskydd gemensam	332	349	-17	419
Tillsyn enl miljöbalken, miljöskydd	3 140	3 014	126	3 210
Tillsyn enl miljöbalken, hälsoskydd	1 364	1 096	269	1 194
Tillsyn enl livsmedelslagen	1 564	1 573	-9	1 009
Tillsyn enl alkohollagen	210	306	-95	109
Verksamhetens nettokostnader	7 600	7 151	450	6 750

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för tillsyn med stöd av miljöbalken, livsmedelslagen, strålskyddslagen, tobakslagen, lag om handel med vissa receptfria läkemedel, alkohollagen och tillhörande föreskrifter, smittskyddslagen. Miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsområde utökades under 2017 i och med att lagen om elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare trädde i kraft den 1 juli.

Arbetet består dels av handläggning av inkommande ärenden i form av ansökningar, anmälningar och klagomål dels av tillsyn av olika typer av objekt fortlöpande eller i projektform. Utfallet redovisas nedan under respektive verksamhetsområde.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden fick av kommunfullmäktige i uppdrag att 2017 utöka tillsynsverksamheten inom tobak och livsmedel. Utökningen har skett främst

genom utökad provtagning inom livsmedelskontrollområdet och vid kontrollköp av tobak i detaljhandeln.

Kommunstyrelsen fick under 2017 ett uppdrag att i samarbete med Miljö- och hälsoskyddsnämnden samt Roslagsvatten AB att under 2017 genomföra en informationskampanj om mikroplaster riktad till dels kommunens invånare, dels berörda verksamheter inom Österåkers kommun. Uppdraget har utförts som planerat och information har gått ut internt i kommunen samt externt till kommuninvånarna via Facebook samt lokaltidningar och via både kommunens och Roslagsvattens webbsidor.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden fick även i uppdrag att omarbete kommunens riktlinjer för alkoholserving, främst beträffande serveringstider. Fullmäktige beslutade om ett omarbetat förslag i december.

Enheten har haft en lång deltidsvakans på grund av sjukdom samt vakanser på grund av föräldraledigheter vilket innebär att enhetens resurser har varit begränsade. En visstidsanställning och en timanställning har gjorts men det har inte varit möjligt att rekrytera ersättare i den utsträckning som önskats. Den flexibla organisationen inklusive kunniga medarbetare har möjliggjort omdisponeringar och omprioritering av arbetsuppgifter vilket lett till att endast viss planerad tillsyn behövts flyttas till 2018.

Tillsyn och provtagning under året beskrivs under respektive område nedan och i bilaga 2.

Nämnd

Nämndens överskott beror på att utbildningen av Netpublicator har skett internt istället för som planerat, vid externa utbildningstillfällen. I budget för 2017 lades en post för en extern utbildningsinsats. En fördel med intern utbildning är att nämnden har kontaktpersoner, som är tillgängliga för fortsatta frågor, på enheten.

Gemensamt

Under verksamhetens gemensamma kostnader redovisas kostnader för utbildning, ärendehanteringssystem, telefoni, bilpool, möbler etc. Underskottet beror på något högre kostnader för ärendehanteringssystemet.

Miljöskyddstillsyn

Miljöskyddstillsyn	Mål	Utfall 2016	Budget 2017	Utfall 2017
Volymmått: Antal ansökningar om enskilt avlopp	Volymmått	170	135	148
Handläggningstid enskilt avlopp inom 6 veckor, %	Inriktningsmål 1	87	100	89
Kundnöjdhet miljö- och hälsoskydd ³ , SBA-poäng	Inriktningsmål 1	79	80	67
Andel förorenade områden som har inventerats och riskklassats, % av 300.	Miljömål 2	75	100	78
Antal förorenade områden där krav på undersökning eller åtgärder har ställts för objekt med stor eller mycket stor risk för hälsa och miljö	Miljömål 2	13	8	9
Antal byggarbetsplatser som har inspekteras med inriktning på information och kontroll av egenkontroll, avfallhantering, hantering av schakt- och rivningsmassor.	Miljömål 3	4	4	3
Antal ärenden (områden) där kontroll sker vid återanvändning av massor i anläggningsändamål	Inriktningsmål 3		5	5
Antal inventerade/uppföljda fastigheter med enskilt avlopp.	Inriktningsmål 7	167	200	211

Verksamhetsområdet har ett överskott främst beroende på lägre personalkostnader på grund av deltidarbete, sjukdom och svårigheter att rekrytera ersättare men även på grund av att personalen arbetat i större utsträckning än planerat med övergripande projekt som upphandling, översiktplan, klimatanpassningsplan, Va-plan och detaljplaneprojekt. Deltagandet i översiktsplanen har främst varit som sakkunnig i den del som handlar om naturvård. Enheten har även deltagit i framtagande av kriterier och riktlinjer samt bedömning av inkomna ansökningar för kommunens nyligen instiftade bidrag till miljöförbättrande åtgärder som kunde sökas av föreningar 2017. Införandet av den digitala nämnden har tagit tid i anspråk för installation av Ipads och utbildning i programvaran till enheten och nämnd. Budget för oförutsedda kostnader för akuta provtagningar och dumpat avfall har endast behövts användas i begränsad omfattning under 2017 vilket även det har bidragit till överskottet.

De uppskattade intäkterna för projektinriktad tillsyn är lägre på grund av svårigheter att genomföra vissa projekt till följd av tidigare nämnda personalfrånvaro samt att tillsyn av avlopp har skett av områden som planerats tidigare år och därför debiterats enligt tidigare taxa.

Nya **avfallsföreskrifter** har tagits fram av Roslagsvatten i samverkan med miljö- och hälsoskyddsenheten och gäller från och med 1 augusti 2017. Detta innebär omfördelning av vissa handläggningsavgifter avseende bland annat beslut om undantag och dispenser. Möjligheterna till längre tid mellan tömning av enskilda avlopp har ändrats och det är nu möjligt att få tömning med glesare intervall än tidigare.

Från och med den första oktober 2017 har Österåkers kommun tagit över prövning och tillsyn av **anmälningspliktig vattenverksamhet** från Länsstyrelsen. Enheten har tagit fram rutiner, bedömningsgrunder och mallar för handläggningen. Ett

samarbete har initierats med Värmdö kommun och erfarenheter har utbyttts. En plan finns för framtida möten med syfte att uppnå en mer likriktad tillsyn och prövning.

Under 2017 har **tillbud** förekommit som har inneburit att MHE agerat genom att utföra inspektioner och följa upp behov av åtgärder. Tillbud som förekommit är en gyrokoptolycka i Drängsjön, avåkningar bussar och lastbilar utmed 276an med läckage av drivmedel till mark, utsläpp till dagvattnet och bilbränder. Inom Miljösamverkan i Stockholms län (MSL) har samverkansprojekt fortgått med workshops och kontakter med räddningstjänsten.

Tillsyn av masshantering har riktats mot pågående utfyllnader vid exploateringar och ombyggnationer, där egenkontroll och provtagningar för kontroll av föroreningar i massor för återanvändning i anläggningsändamål varit fokus. Som ett exempel kan nämnas Österåkers Golf AB, där regelbunden tillsyn utförts. Tillsyn främst i form av uppföljningsmöten med berörda parter, där egenkontrollen kontrollerats samt har ett par provtagningar utförts av tillsynsmyndigheten. Exploateringen av Näs ängar har tagit tid i anspråk för handläggning av masshantering i sulfidjordar.

Tillsyn och utredning av föroreningar i mark och vatten vid hamnar genom provtagning av mark och sediment för kontroll av föroreningar har utförts. Under 2017 har tillsyn skett på 12 hamnar och marinor. Totalt har nu 17 fritidsbåtshamnar och marinor kontrollerats. Mycket höga halter har uppmätts i yttlig jord där båtar är uppställda och underhåll av båtbottnar bedöms utgöra en allvarlig spridningskälla för främst tennorganiska ämnen, koppar och zink. Där höga halter har uppmätts kommer uppföljande åtgärder att behövas.

Inspektioner har utförts på **byggarbetsplatser** för tillsyn av egenkontroll, avfallshantering mm. Tillsyn har utförts på tre byggarbetsplatser. Tillsynen har riktats mot rivningar med PCB i fogar och byggmaterial för att fånga upp objekt med stor risk för miljöpåverkan.

Kontroll på lantbruk. Tillsynen omfattar lagring av gödsel, lagringsvolym, att gödselplattan är tät och har invallning, nederbördsskydd, tömningsmöjlighet mm. Framtagandet av metodik har skett inom ramen för MSL. Färre inspektioner än planerat har genomförts på grund av personalbrist samt omprioritering på grund av mer brådskande ärenden. Projektet fortsätter under 2018.

Miljöövervakningsprojektet med provtagning av sjöar har utförts av timanställd expert inom vattenvård. Tidigare provresultat har bearbetas enligt de krav som finns för klassning av ekologisk och kemisk status. Fem sjöar har undersökts och klassningsmallar för fortsatt arbete har tagits fram.

Utöver de anmälningspliktiga verksamheter som säljer fordonsbränsle och bedriver fordonstvätt har tillsyn utförts av icke anmälningspliktiga landbaserade anläggningarna med **försäljning av fordonsbränsle**.

Arbetet med **inventeringen av 300 misstänkt förorenade områden (MIFO)** till följd av historiska och pågående miljöfarliga verksamheten pågår. Inventeringen görs i två steg. Först en snabbinventering baserat enbart på arkivmaterial och kart- och flygfoton och därefter genomförs successivt en fördjupad uppföljning med platsbesök och vid behov kontrollerande stickprov. Totalt har 78 % inventerats och 28 % har undersökts. Totalt har 25 objekt undersökts eller åtgärdats under 2017. Andelen del- eller slutsanerade områden uppgår till 12 %. Inventeringsmålet på 90 % har inte uppnåtts men antalet undersökta och åtgärdade objekt är fler än de planerade 8 st.

Uppdatering av **ebh-stödet** för förorenade områden till länsstyrelsen har förenklats genom att objekten rapporteras digitalt i formulär.

Arbete med historiskt förorenade områden

Under 2017 har fokus varit uppställningsplatser för båtar, fd handelsträdgårdar, fd pälsfarmar och brand- och brandövningsplatser. Miljökontroll och utredning av spridning från Isättra oljebergrum och ytterligare skyddsåtgärder av Härbacka oljebergrum har utförts.

Inventering och undersökning klorerade och ickeklorerade lösningsmedel har utförts av fd kemtvätt vid Åkers kanal och kontroll har skett i grundvattnet nedströms fd rengöringsfabriken av lok intill Storträsket vid Täljö. Ytterligare utredning krävs vid kemtvätten då tetrakloretylen påträffats i samtliga mätpunkter.

Ytterligare kontroller av ytvatten och brunnar har utförts kring Grindtorps deponier. Viss påverkan av farliga ämnen har uppmätts. Behov av fortsatta undersökningar föreligger.

Tillsyn av små avlopp

Tillsynen har under året bedrivits enligt planerat av ca 200 avloppsanläggningar på fastlandet nordost om Åkersberga tätort och på Vättersö.

Tillsynen omfattar permanent- och fritidsfastigheter med WC samt permanentbebodda fastigheter med enbart BDT. Tillsynen bedrivs genom utskick till fastighetsägare, information och begäran om uppgifter och inspektioner. Kontroll sker av att erforderliga tillstånd finns och vid inspektionen kontrolleras avloppets funktion.

Tillsyn av dagvatten sker främst i syfte att minska påverkan på ytvatten och grundvatten genom utsläpp av näringsämnen och miljöfarliga ämnen. Mycket arbete har utförts inom ramen för framtagande av en ny dagvattenstrategi. Inventering av parkeringsytor avseende dagvatten har inte hunnits med under året på grund av personalvakanser. Denna tillsyn planeras till 2018. I övrigt riktas tillsynen mot väg dagvatten från 276:an genom tunneln samt upprättande av nya dagvattenanläggningar i samband med nya exploateringar samt dagvattenfrågeställningar i bygglovs- och detaljplanarbeten.

Framtagande av VA-plan och dagvattenstrategi

Arbetet med att ta fram en VA-plan och dagvattenstrategi har pågått under året. Projektledare är översiktsplaneraren och arbetet sker i samarbete med Roslagsvatten samt med hjälp av sakkunnig konsult. VA-planen ställdes ut för samråd tillsammans med översiktsplanen och planen är att den ska antas tillsammans med ÖP. Det kvarstår arbete med dagvattenstrategin som enligt planen kommer färdigställas under 2018 och antas separat från översiktsplanen. MHE har i samarbete Roslagsvatten tagit fram utkast till riktlinjer för dagvattenhantering vid bostadsfastigheter som kommer att biläggas dagvattenstrategin.

Hälsoskyddstillsyn inklusive tobak och läkemedel

Hälsoskyddstillsyn	Mål	Utfall 2016	Budget 2017	Utfall 2017
Kundnöjdhet miljö- och hälsoskydd, SBA-poäng	Inriktningsmål 1	79	80	67
Andel skolor som fått tillsynsbesök där miljön kontrolleras, %	Inriktningsmål 4	0	20	100
Andel äldreboenden som fått tillsynsbesök där miljön kontrolleras, %	Inriktningsmål 5		100	100
Andel gruppboende för personer med funktionsnedsättning som fått tillsynsbesök där miljön kontrolleras, %	Inriktningsmål 5	100	0	100

Verksamhetsområdets överskott beror på lägre personalkostnader på grund av deltidsarbete och svårigheter att rekrytera ersättare. Inom området planerades för ett flertal olika projekt förutom handläggning av inkommande ärenden och viss fortlöpande tillsyn samt strandbadvattenprovtagning. Projekt som har genomförts redovisas i bilaga 2 och kortfattat nedan.

Skolor

Projektet tillsyn av ljudmiljön i **skolmatsalar** har genomförts. Rapporten är färdigställd och redovisad muntligt vid nämnden den 26 september.

Fritidsgårdar

Tillsyn av inomhusmiljön i kommunens **fritidsgårdar** avseende städning, ventilation, buller och fukt skjuts fram till 2018 för att frigöra tid till andra tillsynsprojekt.

Bassängbad och solarier

Tillsyn enligt miljöbalken och strålskyddslagen har utförts vid **bassängbad** och **solarier** enligt plan.

Strandbad

Kommunens strandbad har tillsynats och provtagits i enlighet med gällande förordning

Gruppboenden

Tillsyn av egenkontroll och inomhusmiljö i gemensamma lokaler på **gruppboenden** påbörjades 2016 och har slutförts 2017. Totalt 21 gruppboenden besöktes. Vid inspektionerna kontrollerades egenkontroll och gemensamma utrymmen gällande t.ex. hygien, städ, legionella och inomhusmiljö. Resultatet har sammanställts och kommer att redovisas på nämnden i februari 2018.

Äldreboenden

Tillsyn av 6 äldreboenden har utförts. Vid inspektionerna kontrollerades verksamheternas egenkontroll gällande t.ex. hygien, städ, legionella och inomhusmiljö. De verksamheter som hade brister i egenkontrollen gällande kontroll av varmvattentemperatur har utfört åtgärder. Resultatet har sammanställts och kommer att redovisas på nämnden i februari 2018.

Information till fastighetsägare om naturligt höga halter metaller i brunnar har anslagits på informationstavlan vid Åsättra brygga, Ljusteröportalen, och tidningsartiklar. Det har resulterat i ett stort antal inlämnade vattenprover under sommaren. Enheten deltog även på Bomässan i Åkersberga centrum med information om dricksvatten/enskilda brunnar. Det var många som var intresserade och en hel del provtagningsflaskor delades ut. Resultaten har redovisats och diskuterats löpande och vid besök av enheten för Arbets- och miljömedicin.

Enheten har deltagit i ett nationellt tillsynsprojekt gällande **CLP-märkning av kemiska produkter** i handeln. Kemikalieinspektionen (KEMI) höll i projektet som inleddes med en gemensam upptaktsdag september. Därefter utfördes tillsyn på 8 butiker och resultaten rapporterades till KEMI i december. Syftet var att kontrollera att kemiska produkter i handeln är märkta enligt CLP-förordningen som trädde i kraft 1 juni 2017. KEMI utför sammanställning och uppföljning gentemot leverantörer av kemiska produkter nationellt. Uppföljning inom kommunen sker under 2018.

Enheten har deltagit i MSL-projektet **Blir det något bättre** som var en del av ett projekt, *Tillsynen som styrmedel för förbättrat miljöbeteende*, vid Stockholms Universitet. Syftet med projektet var att ta fram mätbara metoder för att se effekten av kommunens tillsyn och kontroll. Rapporten är klar och redovisades på Naturvårdsverket i september 2017. ATP-mätningar för rengöringskontroll utfördes

på förskolorna i samband med tillsynsbesök. Verksamheterna fick därefter feedback om resultatet. En tid efter feedbacken gjordes uppföljande ATP-mätningar. Resultatet indikerar att feedback ger effekt men att den kan vara både bra och dålig. I Österåkers kommun medförde feedbacken generellt att de som ursprungligen hade ett bra resultat försämrade sig och de som hade ett dåligt resultat förbättrade sig.

Ett flertal **klagomålsärenden** har inkommit och handlagts under året. Merparten av dessa har efter utredning bedömts som obefogade. Ett bullerklagomål på verksamheten vid Neptutuns Förskola har fått prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen men återförvisades då frågan om krav på att utreda ärendet ytterligare inte gick nämnden emot och därför inte kunde omprövas. Förskolan har förelagts om att utföra ytterligare bullerutredningar men har överklagat och ärendet ligger åter hos länsstyrelsen.

Ett antal klagomål på vedeldning har inkommit under året. För att på sikt få ner antalet vedeldningsrelaterade klagomål och förbättra luftkvaliteten i Österåkers tätbebyggda områden deltog MHE under hösten i Naturvårdsverkets nationella vedeldningskampanj. Detta innebär att ca 5600 hushåll i kommunen, som har någon form av vedeldningsanordning, fick broschyren ”Tänd i toppen” hemskickad. Utöver detta fanns information och länkar till fördjupad läsning på hemsidan och övriga digitala kanaler.

Radon, större fastighetsägare

Radon har kontrollerats i samtliga flerbostadshus som varit med i tidigare tillsynsprojekt. Nu kvarstår ett fåtal fastigheter där radonåtgärder krävs för att komma under 200 Bq/m³ samt ommätningar.

Radonprojektet som ska rikta sig mot enbostadshus, radhus och kedjehus där ägandeformen är bostads- eller hyresrätt och som var tänkt att påbörjas under 2017 har blivit uppskjutet till förmån för annan tillsyn.

Animaliska biprodukter (smitta)

Arbetet med animaliska biprodukter är en viktig del av vårt tillsynsarbete. Under hösten har jordbruksverket haft ett antal skype-möten med de kommuner som var intresserade för att tillsammans ta fram vägledning och utbildning inom området.

Aktiviteter inom områdena tobak, folköl och receptfria läkemedel

Under året har en butik kontrollerats efter att föräldrar anmält att en minderårig kunnat köpa tobak. Butiken nekade till att de sålt. I månadsskiftet februari-mars gjordes kontrollköp av cigaretter och folköl tillsammans med tre ungdomar. I Österåker blev det 15 kontrollköp varav två sålde tobaksvaror utan att be om legitimation. I Danderyd genomfördes 22 kontrollköp varav 3 verksamheter sålde

utan att begära legitimation. De inplanerade kontrollköpen på öarna som planerades tillsammans med Trygg i Österåker, Polisen och Prevendo fick tyvärr ställas in i sista stund på grund av brist på båtar. Under hösten anställdes nya, yngre kontrollköpsungdomar. Planerade kontrollköp blev sedan inställda på grund av sjukdom.

Rökfria miljöer

Vid rökfria miljöer inspekterades 23 skolor. Resultaten var varierande. Vid gymnasieskolorna rökte eleverna på den egna skolgården eller grannskolans skolgård. Vid 3 skolor bedöms det vara måltidspersonal eller annan personal som röker på området. På 15 skolor fanns det fimpar i varierande mängd. På fyra fanns det stora mängder. På åtta skolor fanns det cigarettpaket på två av dessa fanns större mängd cigarettpaket. Ungefär hälften av skolorna hade skyltad information om att rökning på skolgården var förbjuden. Då ett mejlutskick med några frågor inte har besvarats, har bedömning och avrapportering ännu inte utförts.

Tillsyn av serveringslokaler har skett i samband med livsmedelskontrollen och alkoholtillsynen. Inga tecken på rökning i restauranger har uppmärksammats.

Livsmedelskontroll

Livsmedelskontroll	Mål	Utfall 2016	Budget 2017	Utfall 2017
Kundnöjdhet livsmedel, SBA-poäng	Inriktningsmål 1	-	80	75

Verksamheten redovisar ingen avvikelse från budget under 2017. Verksamheten har haft en visstidsanställd personal för att täcka upp för deltider.

Under året har 284 av planerade 333 kontroller genomförts och 211 av planerade 220 anläggningar har kontrollerats. För extra offentlig kontroll har ca elva timmar registrerats. Avvikelse som föranlett extra kontroll har varit inom område temperaturer, rengöring och allergiinformation.

Flera verksamheter har besökts även under kvällstid. Inspektioner har skett vid Ljusterö knallemarknad och Kanalens dag. Stickprovskontroll av pantsystemet för pet-flaskor och burkar sker i samband med livsmedelsinspektioner.

Livsmedelsverkets projekt

Livsmedelsverket samordnar årligen ett eller flera kontrollprojekt. I år har vi deltagit i provtagning av tungmetaller i ris. Bland det provtagningsunderlag som kommunerna skickat på analys fanns halter av arsenik över gränsvärdet i 4 av 29 analyserade ris. Resultatet rapporteras av livsmedelsverket till EFSA under våren 2018.

Dricksvatten

Under året har uppdaterade dricksvattenföreskrifter trätt i kraft. De huvudsakliga ändringarna i dricksvattenföreskrifterna är följande:

- Det blir obligatoriskt att genomföra en faroanalys.
- Skyldighet att utöka undersökningarna av dricksvattnet om man vid faroanalysen kommer fram till att detta är nödvändigt.
- Verksamhetsutövaren ska genomföra faroanalysen och upprätta ett undersökningsprogram utifrån denna. Faroanalys och undersökningsprogram ska sedan fastställas av kontrollmyndigheten.
- Verksamhetsutövaren ska se till att dokumentation om faroanalysen finns tillgänglig i de fall undersökningarna minskas. Undersökningsprogrammen ska omprövas minst vart femte år.
- Vissa ändringar av undersökningsfrekvenser görs.
- Vissa ändringar görs av regler om analysmetoder, bl.a. mikrobiologisk analys.
- Fem nya processkemikalier förs in i föreskrifterna, vilket är en anpassning till den tekniska utvecklingen.
- Intervallet för pH vidgas i enlighet med direktivet (pH kan påverka vattnets aggressiva/ledningsangripande egenskaper).

Regionala projekt

Inom SILK (samverkan inom livsmedelskontrollen) har en regional provtagningsplan tagits fram. Genom gemensamma provtagningar inom utpekade områden går det att få ihop en tillräcklig mängd prover för att slutsatser ska kunna dras av resultaten. Sammanställning görs av projektgrupper med flera kommuner involverade.

Provtagningsaktiviteter där vi har deltagit är:

- Fläskprotein
- Listeria monocytogenes i Smörgåspålägg
- Campylobacter i färdiglagad kyckling
- Gluten i färdiglagad mat

Sammantaget deltog vi med 13 prover av i regionen planerade 550 prover. Analysresultaten gav inga avvikelser i våra provtagningar.

Egna projekt

- Fungerande termometer
- Avfallshantering
- Rengöringssvabbar

Alkoholtillsyn

Alkoholtillsyn	Mål	Utfall 2016	Budget 2017	Utfall 2017
Antal ansökningar om serveringstillstånd	Volymmått	34	20	26
Handläggningstid serveringstillst inom 2 månader, %	Inriktningsmål 1	87	100	100
Kundnöjdhet serveringstillstånd, SBA-poäng ⁴	Inriktningsmål 1	-	75	-
Andel öppnade tillsynsärenden som avser ordningsstörningar eller överservering.	Inriktningsmål 6	3	0	2

Tillsynsområdet har ett underskott främst beroende på att flertalet ansökningar avsåg tillfälliga serveringstillstånd som har lägre avgifter än stadigvarande. En viss del av underskottet beror på att verksamheten under delar av december haft dubbel bemanning då överlämning har skett för en nyinrättad tjänst. Från och med 2016 har en ökning ansökningar om serveringstillstånd, ändringar av serveringstillstånd och bolagsförändringar skett. Dessutom har enheten sett ett allt större behov att anlita juristhjälp för att möta de allt mer komplicerade ärendena och näringsidkarnas behov av snabb och effektiv handläggning. En kombinerad heltidstjänst av alkoholhandläggare, nämndsekreterare och jurist inrättades därför med start från och med 2018.

Inre och yttre tillsyn av restauranger har genomförts under året. Flertalet serveringsställen har fått tillsynsbesök. Miljö- och hälsoskyddsmyndigheten har varit ute på kvällstillsyn med fokus på att kontrollera bland annat ordning och nykterhet på serveringsställen i centrala Åkersberga.

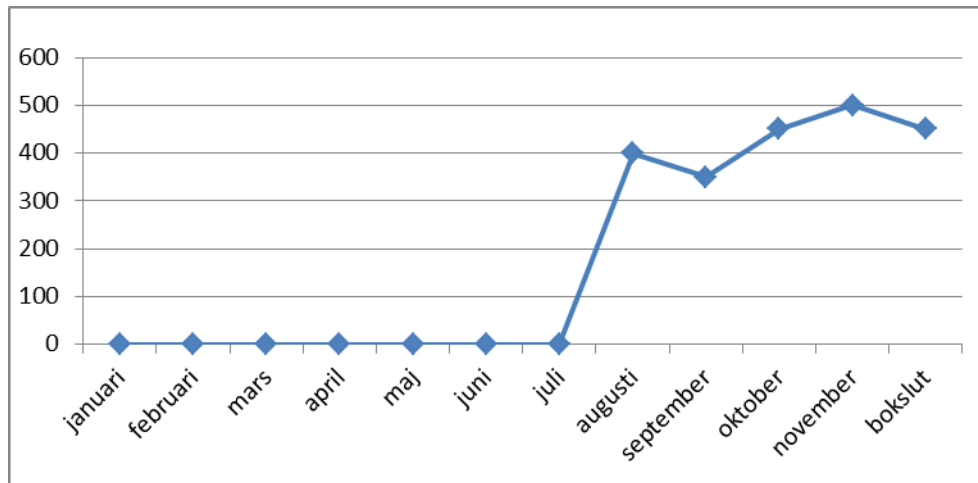
Två beslut om varning och tre beslut om erinran har meddelats under året. Två beslut avsåg misstanke om ordningsstörning eller överservering övriga avsåg ekonomiska ärenden.

Tillståndsmyndigheten har också fattat ett antal beslut om återkallelse av serveringstillstånd där tillståndshavarna själva begärt detta. Under aktuell period har 26 ansökningar om serveringstillstånd avslutas. Ansökningarna avsåg åtta stadigvarande serveringstillstånd eller ändringar av dessa, sju tillfälliga tillstånd till allmänheten, nio tillfälliga tillstånd till slutna sällskap och två ansökningar om provsmakning. Dessutom har enheten hanterat tre anmälningar om förändrad bolagssammansättning.

Prognossäkerhet

Årsprognosen har fram till juli inte redovisat någon avvikelse mot budget. Personalsituationen har varit känd redan i början av året, men förhoppningar om att kunna rekrytera visstidsanställda har inneburit att prognosen varit oförändrad. I delåret lyftes ett överskott om 400 tkr till följd av de låga personalkostnaderna.

Prognosen har sedan legat kvar runt 400 tkr under hösten. Prognosjusteringarna beror dels på att intäkterna varit osäkra, dels för att utbildning skett internt istället för externt vilket lett till lägre kostnader. Budgeten för oförutsedda kostnader för akuta provtagningar och dumpat avfall togs fram som ett överskott i novemberprognosen. Utfallet i bokslutet landade på ett överskott om 450 tkr. Intäkterna blev lägre än väntat för december vilket är anledningen till sänkningen mellan novemberprognosen och utfallet.

Personaluppföljning

Sjukfrånvaron är relativt hög vilket beror på att enstaka personer varit deltidssjukskrivna och även helt sjukskriven under året. Ingen av sjukskrivningarna har varit av arbetsrelaterad karaktär.

Personaluppföljning	Utfall 2016	Utfall 2017
Årsarbetare tillsvidare	11	11
Sjukfrånvaro	6,5%	6,9%

Uppföljning miljöarbete

Nämndens fyra miljömål för 2017 redovisas i bilaga 2.

Tre av fyra miljömål uppnås. Miljömål 3: Tillsyn, med inriktning på information och kontroll av egenkontroll, avfallhantering, och schakt- och rivningsmassor ska bedrivas på byggarbetsplatser uppnås inte fullt ut. På grund av svårigheter att

rekrytera personal har enbart tre av de fyra planerade byggarbetsplatserna fått tillsyn under 2017.

Uppföljning enligt kommunens barn- och ungdomspolicy

Inom flera av miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsområden omfattas verksamheter där barn- och ungdomar vistas eller aktiviteter som på något sätt påverkar eller berör barn- och ungdomar. Genom att anställa ungdomar för att genomföra kontrollköp ges även ungdomar möjlighet att delta i kommunens tillsyns- och kontrollverksamhet och få en inblick i kommunens myndighetsarbete.

Aktiviter som berör barn- och ungdomar under 2017:

- Enheten har under året anställt ungdomar, över 18 år, som genomfört kontrollköp i syfte att förebygga att butiker säljer cigaretter och folköl till ungdomar under 18 år.
- Enheten har inspekterat 23 skolgårdar för att kontrollera i vilken omfattning barn- och ungdomar riskerar att utsättas för tobaksrök i skolmiljön.
- Enheten har genomfört kontroller av den ljudmiljön som barn utsätts för i skolmatsalarna i kommunen.
- Enheten har inom ramen för ett forskningsprojekt vid Stockholms Universitet, ”Tillsynen som styrmedel för förbättrat miljöbeteende” genomfört mätningar för rengöringskontroll på förskolorna i kommunen.

Framåtblick

Livsmedelsverket har under hösten 2017 hemställt om att Näringsdepartementet ska utreda frågan om att införa **obligatorisk efterhandsdebitering av avgifter för kontroll av livsmedelsanläggningar**. Ett eventuellt nytt system med efterhandsdebitering kan komma att införas från 1 januari 2020. Om ett nytt avgiftssystem införs behöver nämndens livsmedelstaxa anpassas för detta.

Statskontorets utredning, **Stärkt livsmedelskontroll genom ökad kommunal samverkan** är ute på remiss under tiden 28 september 2017 – 8 januari 2018. I dagsläget känner vi därför inte till hur regeringen kommer att gå vidare med rapporten men MHE bedömer att någon form av förändring inom livsmedelskontrollen är att vänta inom de närmaste åren.

Miljö- tillsynsutredningen, **Miljötillsyn och sanktioner – en tillsyn präglad av ansvar, respekt och enkelhet** (SOU 2017:63) som hade till uppdrag att se över

organisationen och ansvarsfördelningen av tillsynen enligt miljöbalken samt sanktionssystemet är ute på remiss under tiden 25 september 2017 – 8 januari 2018. I dagsläget känner vi inte till hur regeringen kommer att gå vidare med rapporten.

Under senare delen av 2018 kommer enheten att påbörja införandet av e-tjänster. Välutvecklade e-tjänster förväntas öka tillgängligheten och ge en ökad upplevd service för kommuninvånare och företag.

Inom Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) pågår utvecklingen av en **ny taxemodell för fasta avgifter inom miljöbalkens område**. Den nya modellen ska vara enkel, transparent och likvärdig.

Nya utökade regler förväntas träda ikraft beträffande tillstånd för tobaksvaror och elektroniska cigaretter samt **rökförbud utomhus**. Tidpunkten är inte beslutad men de första ändringarna förväntas träda i kraft under 2019.

Inom området **små avlopp** har Regeringen beslutat att i nuläget inte gå vidare med de förslag till tydligare regler som Havs- och vattenmyndigheten lämnade i september 2016. Regeringen har däremot tillsatt en utredning som ska lämna förslag som ökar åtgärdstakten för enskilda avlopp. Utredningen ska rapportera sina slutsatser till regeringen den 28 februari 2018.

Regeringen har även tillsatt en **utredning som ska se över kommunens skyldighet att ordna vattentjänster** enligt 6 § lagen om allmänna vattentjänster. Utredningen ska redovisas i början av 2018 och förväntas komma att påverka framtida tillsyn av små avloppsanläggningar.

Miljö- och hälsoskyddsenheten inventerar ca 200 **enskilda avlopp** om året och ställer därefter krav på att bristfälliga avlopp ska åtgärdas. Flera områden med enskilda avlopp har under de senaste åren anslutits till det allmänna VA-nätet. I takt med att allt fler avlopp åtgärdas och fler ansluts kommer behovet av inventering och handläggning av tillståndsärenden att minska. Prioriteringen av områden i kommunens nya VA-plan kommer att påverka både vilka områden som ska inventeras och i vilken takt områden med enskilt VA kommer att anslutas till allmänt VA i framtiden. Miljö- och hälsoskyddsenheten bedömer att minskningen inte kommer att ske i någon större omfattning de närmaste åren men att en viss osäkerhet råder för tiden efter 2021.

Det senaste årets problem med **kraftig sänkta nivåer av grundvatten** kan komma att få konsekvenser för de fastigheter i kommunen som inte är anslutna till allmänt VA. Fortsätter problemen med kraftigt sänkta nivåer av grundvatten kan detta komma att påverka utvecklingen av enskilt VA.

I takt med att Österåker växer kommer sannolikt fler **skolor, förskolor, livsmedelsanläggningar** och andra verksamheter där nämnden utövar tillsyn och kontroll att starta i kommunen vilket bedöms medför att behovet av resurser inom detta område kommer att öka.

I takt med att kommunen växer sker också exploatering inom **förorenade områden**. Miljö- och hälsoskyddsmyndigheten bedömer att utredningar och krav på åtgärder i dessa områden kommer att behöva prioriteras under lång tid framöver. På motsvarande sätt måste även tillsyn ske för att förhindra att föroreningar tillförs kommunen genom förorenade massor vid anläggning och exploatering.

Ett tillsynsområde som har aktualiserats under de senaste åren är **tillsyn av kemiska produkter och varor** som berörs av kemikalieinspektionens regler. Kemikalieinspektionens handlingsplan för en giftfri vardag fokuserar på att skydda människans fortplantning och barns hälsa bl. a. med ökade nationella aktiviteter under åren fram till 2020.

Ändrade regler för solarier förväntas träda i kraft under 2018. Förändringar förväntas bland annat innebära att en 18-årsgräns införs för solariesolning. Oklarheter föreligger för hur detta kommer att fungera för de solarier som idag är obemannade.